

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Francišanska ul. 6/1. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvu Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Seja širjega sosveta UJU Poverjeništvu Ljubljana

dne 17. aprila 1924.

Po sklepu seje ožjega sosveta UJU poverj. Ljubljana se vrši dne 17. aprila (na veliki četrtek) 1924 seja širjega sosveta v »Narodnem domu« v Celju ob 9. uri zjutraj.

Dnevni red:

1. Poročilo poverjenika tovariša L. Jelenca.
2. Poročilo tajnika tov. R. Dostala.
3. Poročilo blagajnika tov. M. Fegica.
4. Stališče organizacije radi izpremembe prosvetne uprave v Sloveniji. — Poroča tov. P. Fleré.
5. Materijalne zadeve učiteljstva v zvezi z novim činovniškim zakonom. — Poroča tov. Iv. Dimnik.
6. Določitev časa, kraja in dnevnega reda pokrajinske skupščine.
7. Predlogi, nasveti in slučajnosti.

UJU poverjeništvu Ljubljana,

dne 9. aprila 1924.

Rudolf Dostal,
tajnik.

Luka Jelenc,
poverjenik.

Opomba: Eventualne predloge naj pošljejo okrajna društva poverjeništvu najmanj 3 dni pred sejo. — Po 14. členu pravil UJU so člani širjega sosveta: člani ožjega sosveta in vsi predsedniki okrajnih društev. Prisotnost vseh članov na seji je obvezna. Ako se kak član ne more udeležiti seje, naj pooblasti namestnika. Zastopana morajo biti vsa društva! Seja je javna in ima pravico udeležbe vsak organiziranec, kolikor glede tajnosti seje drugače ne določi širji sosvet. Po čl. 40. a) plačajo predsednikom oziroma namestnikom stroške okrajna društva. Predsednike oziroma zastopnike okrajnih društev, ki potujejo v Celje preko Ljubljane, opozarjamo, da odhaja vlak iz Ljubljane v Celje ob 5.28 zjutraj.

LISTEK.

Pedagoški zbornik 1923

(Dalje.)

III. Prva študija — Načelne misli glede izobraževanja osnovnošolskih učiteljev. K. Ozvald, bi naj bila nekaka akademska razprava, ki pa ji manjka bistveno, namreč — znanstvenega raziskovanja. Zato nam tudi ne more podati novih odkritij in izsledkov, temveč ponavlja povečini že znane misli in nazore, ki vedno ne držijo. Tako zveni primer otroka z divjakom, ki ga treba vedno obrezovati, privezovati in čuvati, precej banalno ter nikakor ne ustreza več zahtevam moderne pedagogike, ki stavi vso vzgojo na povsem drugi temelji. Otroci se naj razvijajo sam potom aktivnega dela, potem samoudejstvovanja in učitelj nikakor nima pravice, da ga obreže in prikrajša po svojih vizorih.* V vseh drugih državah so mogočne struje, ki se bore za novo pojmovanje vzgoje in za novo šolo tako: »Die entschiedenen Schulreformer«, poleg drugih struj v Nemčiji švicarska in francoska »L'education nouvelle«, ruska »delovna šola« itd. Celo naše učiteljstvo hoče organizirati šolo na tem principu, na pr. v Št. Janžu na Dravskem polju. Zato so taka naziranja o vzgoji nekam čudna.

Tudi sicer ne gre študija dovolj globoko in končno zahteva, naj prevzame vzgojo učiteljskega naraščanja sred-

* Proti takemu pojmovanju vzgoje sem se jaz boril v pretežnem delu svoje knjizice ter sem se dokopal tudi do pozitivnih rezultatov, ki bi lahko dali nekaj smernic i drugim narodom. Preko teh izsledkov ne more noben naš pedagog, ki se hoče resno baviti z vzgojo in ki mu je do stvarnosti.

Plače učiteljstva po novem uradniškem zakonu.

(Brez draginskih doklad.)

II. Kategorija: učitelj(ice) in otroške vrtarice z mataro na učiteljskišču.

Službena leta	Položajna grupa	Letna plača v dinarjih:								Letna plača v dinarjih:								Opomba		
		osnovna	položajna	stanarina	a) osnovnošolski učitelji				b) meščanskošolski učitelji											
					skupaj letno		skupaj mesečno		skupaj letno		skupaj mesečno									
					s stanarino		s stanarino		s stanarino		s stanarino									
					polno	75 %	polno	75 %	polno	75 %	polno	75 %								
Din	Din	Din	Din p	Din p	Din	Din	Din p	Din p												
1.—2.	5	3600	1162	1200	900	5352	5032	446	—	421	—	—	—	5352	5032	446	—	421	—	Pred uspos. izpitom
3.		"	1920	"	"	6120	5820	510	—	485	—	—	—	6120	5820	510	—	485	—	3 leta pripravnički
4.—6.	4	3720	2040	"	"	7500	7260	630	—	605	—	—	—	7560	7260	608	—	605	50	učitelji(cc) in vrtnarice s 3 in ve
7.—8.		4440	"	1500	1125	8580	8205	715	—	683	75	858	820	9318	9025	788	50	762	12	leti
9.		"	3600	"	"	9540	9165	795	—	763	75	954	916	10494	10081	874	50	840	12	isti s 8 in ve
10.—12.	3	5160	"	"	"	10260	9885	855	—	823	75	1026	988	11286	10873	940	50	906	12	isti s 8 in ve
13.—14.		5880	"	"	"	10680	10005	915	—	883	75	1068	1000	12078	11605	1000	50	972	12	isti s 8 in ve
15.		"	4800	"	"	12180	11805	1015	—	983	75	1218	1180	13598	13085	1116	50	1082	12	Šol. nadzorniki s 12
16.—18.	2	6600	"	1800	1350	13200	12705	1100	—	1062	50	1320	1275	14520	14025	1210	—	1168	75	leti in gornji s 14 in
19.—20.		7320	"	"	"	13890	13470	1100	—	1122	50	1382	1347	15312	14817	1276	—	1294	75	več leti
21.		"	6600	"	"	15720	15270	1310	—	1272	50	1572	1527	17292	16797	1441	—	1369	75	Šol. nadzorniki s 15
22.—24.		8280	"	"	"	16950	16230	1390	—	1352	50	1688	1623	18348	17853	1529	—	1487	75	leti in učitelji s 20 in
25.—27.	1	9240	"	"	"	17640	17190	1470	—	1432	50	1764	1719	19404	18909	1617	—	1575	75	več leti
28.—30.		10446	"	"	"	18840	18390	1570	—	1532	50	1884	1839	20724	20229	1727	—	1685	75	več leti
31. in 32.		s 15 % 12000	"	"	"	20400	19950	1700	50	1603	—	2040	1995	22446	21951	1870	55	1829	30	

Pripombe k tabelam.

Do usposobljenostnega izpita učitelj(ice) ne napredujejo in prejema le 60% položajne plače (čl. 44).

Samci, vdovci in ločeni brez otrok, ki ne živijo v skupnem gospodinjstvu z drugimi osebami, proti katerim imajo zakonito dolžnost vzdrževanja, dobe le 75% stanarine (čl. 38).

Če sta mož in žena v državni službi v istem kraju, jima pripada skupaj samo ena stanarina, in sicer večja, (čl. 38).

Z 31. službenim letom se zviša osnovna pla-

ča za 15%, kar se šteje po 32 službenem letu tudi v pokojnino (čl. 31).

Meščanskošolski učitelji s strokovnim izpitom prejema 10% doklado od rednih prejemkov (osn. pl., pol. pl. in stanarine), ki se pa ne šteje v pokojnino (čl. 7. ur. zak. in čl. 12. razvrstilne uredbe).

Doklada za otroke znaša: do izpolnjenega 6. leta 360 Din, do 12. leta 600 Din, nadalje 960 Din letno za vsakega otroka (čl. 41. in 42.).

Naturalna stanovanja se vračunajo v stanarino (čl. 39).

Vestnik meščanskih šol.

—c Službe na meščanskih šolah. Učitelji, ki žele službovati na meščanskih šolah, se naj prijavijo z zasebnim pismom pri poročevalcu za meščanske šole dr. Leopoldu Poljancu ter navedejo: 1. Kdaj so napravili zrelostni in usposobljenostni izpit in s kakšnim uspehom? 2. V kateri strokovni skupini (tudi petje in telovadba) hočejo poučevati? Na deških meščan-

skih šolah, na katerih se vzgajajo tudi deklice, namerava prosvetni oddelek postaviti literarne učiteljice, ki bi poučevale mimo obveznih predmetov ženska ročna dela. Od teh učiteljic zahteva, da so v ženskih ročnih delih res spretni; prednost pa imajo one, ki so dovršile gospodinjstvo (kuharsko) šolo. Priglasje s podatki o šolanju je poslati poročevalcu za meščanske šole. Učitelji in učiteljice morajo vsaj že eno leto službovati na

III. kategorija: otroške vrtarice in učit. žen. roč. del brez mature.

Službena leta	Položajna grupa	Letna plaća v dinarjih:						Mesečna plaća:			
		osnovna:	položajna:	stanarina		skupaj s		skupaj s			
				polna 75 %	75 %	polno	75 %	polno	75 %		
										stanarina	stanarina
1.—3.	4	2700	1008	1020	765	4728	4473	394	—	872	75
4.—6.	3	3300	2400	—	—	6720	6465	560	—	538	76
7.—9.	3	3900	—	1200	900	7500	7200	625	—	600	—
10.—12.	2	4500	3000	—	—	8700	8400	725	—	700	—
13.—15.	2	5100	—	—	—	9300	9000	775	—	750	—
16.—18.	2	5700	4200	1500	1125	11400	11025	950	—	918	75
19.—21.	2	6300	—	—	—	12000	11625	1000	—	968	75
22.—24.	2	6900	—	—	—	12600	12225	1050	—	1018	75
25.—27.	1	7620	—	—	—	13320	12945	1110	—	1078	76
28.—30	1	8580	—	—	—	14280	13905	1190	—	1158	76
31. dalje	1	15 9867	—	—	—	15597	15192	1297	25	1266	—

Kier so cene stanovanj izredno visoke se zviša stanarina: v I. drag. raz. za 30%, v II. raz. za 20% in v III. raz. za 10% (čl. 37.).

Učitelj(ice) brez mature se šteje službena doba od usposobljenostnega izpita, drugače od zrelostnega izpita.

Šteje se doba od prvega nameščenja in le faktična službena doba.

Vse tovarišice in tovariše, ki imajo kakoršnakoli vprašanja k tabelam glede uvrstitve in o drugih zadevah naj takoj sporoče svoja vprašanja, da jim odgovorimo v listu.

osnovni šoli. Prijave je poslati do konca meseca aprila 1924.

Iz Čehoslovaške republike.

—čh Statistika češkoslovaških šol. Češkoslovaški pedagoški zavod J. A. Komenského je izdal uradno statistiko o stanju šol v ČSR leta 1921. Po tej statistiki je bilo na Češkoslovaškem 1. decembra 1921. leta 13.636 osnovnih šol z 1.804.006

hoče rabiti, ustvari si eventualno tudi nove eksaktne termine, ki jih potrebuje, da pride problemu, ki ga je načel, do dna. Študija, ki operira z neznanstvenimi in neeksaktnimi termini, ostane le besedičenje brez konkretne vsebine. Za današnjo dobo ne zadostuje več, da bi govorili v kaki mistični, lažipoezični obliki, ki ima lahko vsebino, pa ni potrebno, da bi jo imela. In če jo ima, ovira ravno oblika, da bi se lahko dokopali do nje. Vsaka še tako preprosta trditev mora biti stvarno utemeljena in znanstvenik se ne more nikdar dotikati s površnimi ocenami problemov, ki jih zadostno ne pozna, nikdar ne more vrvati v svoje raziskovanje konvencionalnih fraz, ki se upirajo vsakemu količnej kritičnemu duhu. Nadalje je študija, ki nima za temelj lastnih misli, nujno le kompilacija tujih misli ter je brez vsake vrednosti za kulturni razvoj in napredek — dočim je vsaka še tako primitivna in barbarska misel, ki nam odkrije kaj novega, korak naprej v znanstvenem delu in iskanju. Če pa kdo nima dovolj lastnih misli in kritičnega duha, lahko po potrebi referira ali prevede pomembne študije tujih narodov, seveda v primernih obliki. Vse to velja zlasti za našo pedagogiko, kjer potrebujemo ustvarjanja, raziskovanja, kritičnega motrenja, ne potrebujemo pa kompilacij in plagiranj. Tudi mi moramo začeti hoditi z lastnimi nogami, kajti ustvariti moramo svojo samolastno noto v pedagogiki, raziskati moramo sami probleme, ki se tičejo samo nas. In teh principov se mora držati tudi Zbornik, držati se jih mora ravno tako študija »O virih duhovnega in kulturnega življenja«.

V. Ne zanikujem, da sem nalašč postavil te logične zahteve, in sicer z namenom, da pokažem neresnost pričujoče

vkljub vednim klicem osnovnošolskega učiteljstva ne zgledajo učne osebe z učiteljskišč, ki še niso povsem okostenele v današnji obliki šole.

Prva študija tako ne more nuditi učiteljstvu veliko, kar bi ga lahko poglodelo, mu pokazalo nove cilje, nove poti, nove smernice. Končni postulat ni znanstveni izsledek, temveč le dogma, v katero učiteljstvo lahko veruje ali tudi ne.

Druga študija — Pedagogij na filozofskih fakultetah, dr. Paver Strmšek — nam tudi ne podaja mnogo novega in niti tega namena nima. To bi naj bil le predlog za diskusijo. Zdi pa se mi, da je študija premalo tehtna, da bi jo lahko vzeli za bazo kake znanstvene, stvarne diskusije. Da se lahko o kakem predlogu res diskutira, je treba gotove probleme že razviti ter jih za diskusijo pripraviti. Ne bom tu podrobneje analiziral posameznih misli, ker sem se nekaterih glavnih dotaknil že v kritiki prve študije, ampak preidem takoj k tretji študiji, ki je nekak centum v letošnjem Zborniku in ki mu daje, rekel bi, pravo lice. Naslov — O virih duhovnega in kulturnega življenja — s podnaslovom — Kulturno-pedagoške smernice, Čibej Franjo — nam obeta namreč zelo veliko. Toda naj povem prej še nekaj uvodnih misli, ki me v tem trenutku mučijo, preden prestopim k študiji sami.

IV. Od vsake študije, od vsake razprave in razprave moramo zahtevati, da bodi stvarna, da izražaj misli jasno in določno, zahtevati moramo eksaktnosti in preciznosti. Le tako se lahko dokopljemo do novih spoznanj, le tako pride do konkretnih rezultatov. Preden govorim znanstvenik, določi kolikor mogoče natančno vsebino vseh terminov, ki jih

dijaki in 37.000 učitelji ter 1564 meščanskih šol z 273.000 učenci in 7913 učiteljic. Poleg tega navaja statistika še 1430 dečjih domov z 59.000 dece in 2350 vzgojiteljev. Na 981 državljanov odpade torej 132 učencev in ena osnovna šola. Po ena meščanska šola odpade na 8562 prebivalcev in 185 učencev oziroma na 89 km². Od materinskih šol in dečjih domov odpade po eden na 9281 državljanov oziroma na 41 otrok ali 98 km².

— **Čh Stanje srednjih šol v Čehoslovaški.** V šolskem letu 1922/23. je bilo v Čehoslovaški 28 klasičnih čehoslovaških gimnazij, 23 nemških in 4 madžarske. Realnih gimnazij je bilo čehoslovaških 74, nemških 25, madžarskih 5 in 1 poljska. Reformiranih realnih gimnazij so imeli Čehoslovaki 25, Nemci 8, Madžari 2. V zadnjem času je zelo naraslo število ženskih srednjih šol. Bilo je 5 dekliških čehoslovaških realnih gimnazij, 14 reformiranih, 1 realna in 1 licej. Po manjših mestih obiskujejo ženske večinoma moške šole. Nemci imajo 13 reformiranih realnih gimnazij. Končno je obstajalo 47 čehoslovaških učiteljskih, 15 nemških, 1 madžarsko in 1 rusko. Vsega skupaj je na Čehoslovaškem 295 državnih in 94 privatnih srednjih šol. To število je za potrebe republike popolnoma zadostno in zato ne dovoljuje ministrstvo prosvete ustanavljanja drugih srednjih šol.

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

— **r Preganjanje slovenskih učiteljev.** Italijanom je vsak zaveden učitelj trn v peti. To mu dajo tudi občutiti: V sredstvih so v novejših razmerah toliko izbirčiji, da svoje nasilje pokrijejo s figovim peresom kake pretveze. Tako so v zadnjem času pogladi čez mejo učitelja Hermana Kmetja iz Podkrajca, dasi stvar radi njegovega državljanstva (opcije) še ni končno javno rešena. Poslali so ponj fašistovski milico, ki ga je odvedla najprej v Gorico in nato v Vipavo pred komisarja Nicolettija. »Svetovali« so mu, naj odide iz države. Kaj je hotel? — Učitelja Alojzija Žorža v Postojni, ki je bil podpisal slovansko kandidatno listo, so pod izmišljeno pretvezo, da je otrokom prepovedal govoriti italijansko, čez noč prestavili v Knežak. — Učitelj Jožef Mislaj v St. Petru na Krasu je moral sredi leta napraviti prostor protežirancu fašistu Malalanu. Da so dobili pretvezo za premeščanje, je šentpeterski komisar ukazal Mislaju, naj agitira za »Lego Nazionale« in pozdravi zastopnike tega društva. Mislaj je to odklonil, češ, da je to pač naloga italijanskega specialista na šoli. Tudi vabilu na slavnostno kosilo se Mislaj ni odzval. Par dni nato je bil premeščen v Bukovlje.

— **Nemško propagando na naših severnih mejah** vodijo poglavitno odpuščeni in upokojeni nemški učitelji. Nekateri teh so celo optirali za Avstrijo ter dobivajo tudi pokojnine ali vsaj miloščne iz Avstrije, vključno temu smejo nemoteno

živeti v naši državi, da tajno rovarijo na vseh koncih in krajih. Kakor so bili pod Avstrijo, tako so še danes glavni zaupniki »Schulvereine«, »Südmarke« itd. katera društva jih vsestransko podpirajo. Naše varnostne oblasti bi morale tem ljudem posvečati trajno pozornost: kaj delajo, s kom občujejo, odkod imajo sredstva. Še bolje pa bi bilo, ako jih enostavno iztirajo, ako niso naši državljani. Brez oblastnega sodelovanja tudi naša obrambna društva ne morejo varovati naših narodnih postojank ob mejah. Ceterum censeo pa je: za varstvo in ojačenje narodne misli na mejah naj se imenuje narodni obmejni komisar kot zaupnik in stalni poročevalec mariborskega velikega župana.

Splošne vesti.

— **Ob priliki seje širjega sosveta pov. UJU v Celju,** dne 17. t. m. bo šef prosvetnega oddelka v Ljubljani g. dr. St. Bevk dekoriral poverjenika UJU tov. Luko Jelenc z odlikovanjem belega orla, ki ga tov. Jelenc prejme kot poverjenik UJU v Ljubljani ob priliki II. kongresa jugoslovanskega učiteljstva v Ljubljani.

— **Nova uredba o draginskih dokladah.** Ministrski svet je razpravljal o uredbi draginskih doklad, ki jo namerava izgotoviti posebna komisija do 10. t. m., na kar bi bila izdana in bi stihila v veljavno skupno z novimi službenimi prejemki po novem uradniškem zakonu.

— **Narodni poslanik g. Sv. Markovič je poslal popravek »Narodni Prosveti«, v katerem skuša zavračati izvajanja »Učit. Tov.« št. 12 in »Nar. Prosvete« št. 24. in 27. Uredništvo »Nar. Prosvete« pripominja k njegovemu zagovoru sledeče: G. Markovič lahko izpričuje kar hoče, opravičiti se ne more. On, ki je bil tiho pri vprašanjih, pri katerih je bilo treba v imenu pravice in morale dvigniti glas, je ostal v parlamentu edino, da napade učiteljstvo. Nered, brezprimerno partizanstvo, korupcija, pomanjkanje vsakega zmisla za prosvetne reforme niso prišle pri njem v poštev. V oko ga bodejo le dohodki onih ljudi, ki pod najtežjimi prilikami in v bedi z največjim idealizmom vrše svoje službene dolžnosti. V splošnem on s tem popravkom priznava, kar je govoril. Naj objavi po stenografskem zapisniku kar hoče, »mi verujemo onemu, kar smo na lastna ušesa v parlamentu slišali in prinesli v 24. številki lista.« — G. poslanec Markovič povdarja v svojem zagovoru, da na prosvetne razmere v Sloveniji ni mislil in jih ni kritiziral. Mi pa trdimo, da so bile njegove besede tako splošne, da smo upravičeno dvignili svoj protest, najmanj se pa moramo strinjati z njegovimi reakcionarnimi nazori, da naj bodo profesorji nadzorniki nad osnovnimi šolami. G. Markovič ne sme pozabiti, da je govoril v imenu svoje stranke. Ožji sosvet Pov. UJU v Ljubljani je na svoji zadnji seji sprejel poseben protest, ki ga potom UJU pošlje radikalnemu parlamentarnemu klubu in v obvestilo drugim**

klubom in merodajnim faktorjem. Izjaviti moramo le, da močno obžalujemo nastop g. Markoviča.

— **Za upokojece.** »Jutro« poroča: Iz krogov upokojenih učiteljev smo prejeli: Učitelji in učiteljice, upokojeni leta 1919., s pravico do penzij po novem zakonu od 23. julija 1919, bi morali dobiti po odloku finančnega ministrstva od 27. novembra 1923 nove penzije v dinarjih od dneva upokojitve po 20. avgustu 1919. Ker pa ta odlok do danes še ni bil izvršen, prosimo gospoda ministra prosvete Pribičeviča ter poslanca Reisnerja, naj blagovolita takoj posredovati, da se to v najkrajšem času zgodi, ker prizadeti že zelo težko čakamo na to izplačilo. — Prizadejim sporočamo, da je Pov. UJU ob izpremembi vlade napravilo ponovno vlogo na ministrstvo in centralo UJU.

— **Dan učiteljev-pevovodij v Ljubljani.** Zveza slovenskih pevskih zborov v Ljubljani je priredila povodom svoje letošnje redne skupščine, v nedeljo, dne 6. aprila 1924 popoldne ob treh v veliki dvorani »Uniona« s sodelovanjem včlanjenih zborov velik pevski koncert pod vodstvom pevovodje g. Zorka Prelovca. Posebno razveseljivo za nas je bilo na tem koncertu dejstvo, da so razen štirih, nastopili kot dirigenti sami pevovodje, ki se rekrutirajo iz učiteljskih vrst. Nastopili so sledeči dirigenti, ki so, ali so bili učitelji: Pevski zbor Zveze jugoslov. želez. iz Ljubljane. Pevovodja Mirko Premelč. Pevski zbor čitalnice v Zalogu. Pevovodja Mirko Kregelj. Pevsko društvo Krakovo-Trnovo iz Ljubljane. Pevovodja Josip Mihelič. Pevski zbor Slov. bralnega društva v Trzinu. Pevovodja Albin Lajovic. Pevsko društvo »Zvon« iz Šmartna pri Litiji. Pevovodja Mirko Premelč. Pevsko društvo »Zvon« iz Trbovelj in Glasbeno društvo iz Zagorja ob Savi. Pevovodja Oskar Moll. Šentjakovski pevski zbor iz Ljubljane. Pevovodja Adolf Gröbming. Pevsko društvo »Slavec« iz Ljubljane. Pevovodja Josip Brnobič. Pevski zbor »Glasbene Matice« iz Ljubljane. Pevovodja Srečko Kumar. — Med sporedom je g. koncertni vodja M. Hubad naznanil občinstvu, da se je dopoldne ustanovila »Zveza jugoslovanskih pevskih zborov«, kar je občinstvo z velikim odobravanjem vzelo na znanje. Koncertu je prisostvoval tudi zastopnik ministrstva prosvete iz Beograda g. Risto Odavič, načelnik umetniškega oddeljenja.

— **Razpis učiteljskih služb.** Uradni list, št. 28. z dne 3. aprila 1924 objavlja razpis učiteljskih služb na učiteljskih in srednjih šolah, na kar opozarjamo zainteresirane. Razpisanih je več mest telovadnih učiteljev. Na učiteljsku v Ljubljani je tudi razpisano: eno mesto vadniškega učitelja, eno mesto otroške vrtnarice in eno mesto vadniške učiteljice.

— **Okrajna učiteljska konferenca za mesto Ljubljano** se vrši v četrtek, dne 12. junija 1924. dopoldne

deloma v telovadnici v »Narodnem domu«, deloma v veliki dvorani »Mestnega doma«. Začetek konference točno ob 7. uri zjutraj v telovadnici v »Narodnem domu«. Dnevni red: 1. Otvoritev konference. 2. Važnost telesne vzgoje naše šolske mladine. Poročevalec učitelj Albin Smole. Z referatom bo združen praktičen telovadni nastop dečkov in deklic. Telovadbo dečkov vodi učitelj Albin Smole, telovadbo deklic telovadna učiteljica Vera Petričeva. Nadaljevanje konference bo v veliki dvorani »Mestnega doma«. 3. Nadzornikovo poročilo. 4. Kako prenesi v šolo in življenje Stritarjev rek: »Svetó služimo sveti domovini!« Na obdelavi te teme mora sodelovati v smislu razpisa višjega šolskega sveta z dne 3. januarja 1924, št. 106 vse učiteljstvo osnovnih in meščanskih šol v Ljubljani, in sicer na ta način, da se o temi posvetuje na domačih konferencah, ki naj določijo svojega poročevalca. Ta izdela referat za dotično šolo, uvažujoč mišljenja svojih tovarišev. Vsak referat naj zaključijo teze, ki naj bodo vsemu učiteljstvu v mestu Ljubljana kažipot in smernice vzgojnega delovanja v bodočem šolskem letu. — Poročevalca za to točko dnevnega reda določi na dan konference okrajni šolski nadzornik. — Izdelane referate naj predložijo vodstva (ravnateljstva) mestnemu šolskemu svetu najkasneje do 10. maja t. l. — 5. Poročilo knjižničnega odbora o stanju in računu okrajne učiteljske knjižnice. Eventuelne nasvete o nakupu novih knjig je najkasneje do 1. junija t. l. naznaniti načelnici knjižničnega odbora gđ. strokovni učiteljici Ivanki Kalin. 6. Volitev štirih članov in njih namestnikov v stalni konferenčni odbor za prihodnje upravno leto. 7. Volitev štirih članov in njih namestnikov v knjižnični odbor za prihodnje upravno leto. 8. Samostojni predlogi, ki jih je najkasneje do 1. junija t. l. naznaniti stalnemu konferenčnemu odboru.

— **Socijalne ustanove učiteljstva Slovenije** odsek ima svojo sejo dne 17. aprila (veliki četrtek) ob 2. uri popoldne v »Narodnem domu« v tajništvo C. M. družbe. Prosimo sigurne udeležbe. Posebna vabila se ne razpošiljajo.

— **Tov. Kovačič Jak. v pok. na Pragerskem,** prodaja knjige »Slov. šolske Matice« in »Popotnike« od leta 1902. do 1922., »Dom. ognjišče« in »Naša bodočnost« več letnikov. Cene po dogovoru.

— **Najnovije izdaje »Učiteljske tiskarne«.** »Jutro« prinaša o književnih izdajah Učiteljske tiskarne sledečo oceno: »Tako marljive založbe za popularne edicije kot je »Učiteljska tiskarna«, ne najdemo zlepa na jugoslovanskem književnem trgu. Zadnja leta je »Učiteljska tiskarna« poslala med Slovence, Hrvate in Srbe celo vrsto publikacij, s katerimi je marsikdo položil temelj svoji knjižnici. Zadnje čase nam je ta vzorna pridna za-

tretje študije, h kateri sedaj prestopam. Zoper principe, ki sem jih tu postavil, greši študija na vsaki strani, v vsakem odstavku nešteto krat. O kaki jasnosti ali eksaktnosti izražanja ni niti sledu in prepogosto človek ne ve, ali je avtor sploh kaj hotel povedati ali pa se le igra z besedami. Glavna hiba tiči pač v tem, da snovi, ki jo je skompiliral iz raznih del, ni prebavil in da snov ni šla skozi njegovo duševnost. Zato je tudi v študiji ne more obvladati, ampak se igra snov z njim ter ga meče sem in tja. Čemu muči sploh čitatelja s formami in tipi Sprangerja, ki jih, ne vem zakaj, imenuje šestero virov, iz katerih prodira naše življenje? Že v tem se vidi vsa neeksaktnost, ko imenuje šablonsko podelitev sodobnega človeka na šest tipov — vires našega življenja. — Čemu tlači v okvir kratke študije toliko raznorodnih elementov, ki jim ne more dati stvarne, vidne sinteze? Ali mar zato, da zagreni drugim s svojo študijo čitanje avtorjev, iz katerih je sam črpal svojo modrost? Čemu ne upotrebja eksaktnih terminov in ne gre problemom metodno, znanstveno do živega? Čemu ocenjuje na smešno banalen način probleme, ki jih ne pozna in jih mogoče nikdar doumel ne bo, ker se preveč zapira realnemu življenju in dvajsetemu stoletju strojev, ki ima čisto posebne zakonitosti, po katerih se vrši ves razvoj? Čemu izloča v vsej svoji študiji človeka dosledno iz miljeja, s katerim sploh ne računa? In kako more govoriti končno o vzgoji na strani 47. v takih frazah po vsem tem, kar se je že o vzgoji stvarnega pisalo in dognalo. To je pravzaprav

drzno, da muči učiteljstvo in čitatelja s sličnim nestvarnim govorenjem še danes, ko so izšle že tudi pri nas stvarne študije o vzgoji! In kje so končno konkretne kulturno-pedagoške smernice, ki bi nam pokazale res nove perspektive za bodočnost, saj jih obeta podnaslov?

Ne bom se spuščal v analizo posameznih misli, ki so vzete iz najrazličnejših avtorjev, ker nimam pri rokah niti avtorjev niti se ne čutim poklicanega, da bi lahko govoril o vseh teh problemih. Tudi se ne maram spuščati v podrobnosti študije same, ki bo šla mimo učiteljstva brez vpliva, kakor da je ne bi nikdar bilo. Kar pa lahko posname učiteljstvo iz študije, je to, da ve, kako ne sme delati, če hočemo res dvigniti našo pedagogiko in naše vzgojstvo. Takemu načinu dela mora veljati neusmiljena borba, ker le tako bomo prišli in se dvignili do bolj zdravih del. Jaz upam, da je to zadnja študija te vrste, ki jo je prinesel Zbornik, in da se bo začelo tudi v pedagoškem področju delati stvarneje, kakor se že dela pri nas na filozofskem. Nositelj tega dela pa bo najboljši del učiteljstva samega v tesni zvezi z najboljšo inteligenco, ki mora tudi obsojati neresni način dela.

VI. Četrta študija — Pomožno šolstvo. Anica Lebarjeva — je stvar, informativen članek, ki nudi čitatelju vpogled v to važno panogo šolstva ter ga opozarja na njeno važnost. Če bi hotel še kaj za vsako ceno pristaviti, bi pripomnil, da nekako manjka globljih vidikov in nekoliko perspektive o možnosti razvoja pomožnega šolstva, če se organizira kdaj prava delovna ali produktivna

šola. Jaz sem si natančneje ogledal na pr. tu v Parizu, rue Vulpian, pomožni razred za zaostalo deco v starosti 8—12 let, kjer poskušajo zbuditi in razviti tudi intelektualne sile učenca s pravim ročnim delom, s ključavničarstvom in z mizarstvom. Po izjavah učitelja in po mojem lastnem vtisku izkazuje ta način dela lepe uspehe, čeprav je vse šele v začetku. Meni se zdi, da se bo tudi pomožno šolstvo razmahnilo šele v resnici takrat, ko premagamo šolo učilnico. — Toda to ni nikakor kritika študije, to so le moje misli.

S tem smo si ogledali prvi glavni del Zbornika »Članek in razprave« ter lahko prestopimo h »Kulturnemu pregledu«, ki sestoji iz štirih delov: a) Nova pota do novih pedagoških ciljev. Žgeč Franjo. b) Domača pedagogika v letošnjih resolucijah. c) Ljudska visoka šola v Ljubljani. d) Naredba.

a) O referativnem članku: Nova pota do novih pedagoških ciljev — Žgeč Franjo ne morem mnogo govoriti, ker sem avtor sam. Referat je zapoznel ptič, ki bi bil popolnoma na mestu pred dvema letoma, ki je pa bil sedaj naroden. Nisem ga pisal s posebnim navdušenjem, zato tudi ni na tisti višini, na kateri bi lahko bil, čeprav se ga ne sramujem.

b) Posrečena se mi zdi misel zbirati vse resolucije zadnjega leta pod naslovom: »Domača pedagogika v letošnjih resolucijah«, kajti te spadajo vsekakor v Ped. Zbornik. Ne bom razpravljal o posameznih resolucijah, ker to ne spada v okvir kratke kritike, vendar pa me silijo resolucije kato-

liškega shoda, da se ustavim malo pri njih. Ko sem jih čital prvič, sem se nehote vprašal, kako pa so te prišle v Pedagoški Zbornik, ko nimajo s pedagogiko popolnoma nič skupnega. To je vendar čisto navaden cerkvenopolitični načrt, kako si pridobiti popolno premoč nad šolo, nad našim učiteljstvom, nad našim narodom, to je pravzaprav posmeh vsaki objektivni pedagogiki. Nikdar ne bi bil pričakoval, da gre ta načrt v svojem fanatizmu tako daleč, da zahteva nekako kontrolo cerkve celo nad posameznimi predmeti, da zahteva od države katoliško pedagogiko, da zahteva le versko in npravno neoporečene katoliške učne osebe (za katoliške kraje). Meni se zdi, da vključ trenotnemu videzu gre razvoj v nasprotno smer in da ni danes več čas za tako netolerantno, fanatične resolucije. Dobro je, da so te resolucije v Ped. Zborniku, ne zato, da bi jih učiteljstvo odobraval, temveč da spozna naklepe cerkve, če pride kdaj do moči. To bi pomenilo v smislu teh resolucij popolno inkvizicijo, srednji vek. Ne razumem, kako more uredništvo s takimi povsem političnimi načrti brez vsake pedagoške vrednosti koketirati ter celo zapisati na čelo teh resolucij blagohotne besede: »A v najobilnejšem obsegu se je vzgojnih vprašanj lotil kat. shod«. Vzgoja je tu le sredstvo političnim ciljem, zato to delo nima ničesar skupnega s pedagogiko, z vedo o vzgoji in te resolucije spadajo v politične časopise gotove barve, ne pa v Pedagoški Zbornik, ki naj ostane čisto pedagoški.

(Dalle prth.)